

DR TADEUSZ DELIMAT
1920—1964

WSPOMNIENIE

Leżą przede mną nieco pożółkłe, równo pocięte kartki, zapisane drobnym pismem. Listy, wykazy pierwszych zaczątków prac nad „Polskim Atlasem Etnograficznym”, protokoły z pierwszych zebrań Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, drobnym pismem wypełnione kartoteki Archiwum Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. I widzę żywo drobną, pochyloną postać blondyna skupionego i piszącego pierwszy swój referat naukowy w 1945 roku w Lublinie, przy ulicy Racławickiej 14. A przecież — z dala od Wisły, spod Puław i Białej Góry zimowy wiatr niósł daleki grzmot dział i głucho echa wybuchów. Dzisiaj siedzę nad tymi kartkami i piszę jakiś nierealny nekrolog o Tadeuszu Delimacie. Przeglądam kartkę po kartce, pierwsze rozdziały Jego pracy habilitacyjnej. Temat tej pracy o Mazowszu jest

napozór mikrograficzny, nieefektywny, wymagający niebywale erudycji, docieklivosti i niezmiernie wielkiego nakładu pracy. W dyskusjach zwracałem uwagę, dlaczego właśnie na pracę habilitacyjną wybiera temat tak żmudny. Ale w tym właśnie tkwiło odbicie Jego osobowości. Kusił się o napisanie takiej monografii dotyczącej jednej grupy etnograficznej, która wykazała że w inwentarzu kulturowym odbijały się i odbijają wszystkie procesy historyczne, rozwój stosunków społecznych, postęp techniczny, dyfuzje i migracje. Zmierzał do udowodnienia iż kultura — podobnie jak język, warunkuje świadomość każdej grupy etnicznej.

Niestety dzieła tego nie dokończył. Materiały i szkice Jego znajdują się zapewne w jakimś archiwum etnograficznym i może komuś posłużą.

Tadeusz Delimat urodzony w 1920 roku, zdał egzamin dojrzałości w 1944 r. przed Komisją Tajnego Nauczania, co również ma swoją wymowę. Polonista z tajnego nauczania zachęcał Go do studiów literackich i taki kierunek początkowo obrał On. Prowadząc wykłady z literatury ludowej w 1944 r. zetknąłem się w Lublinie z Tadeuszem Delimatem. Odtąd przez lat kilka dzieliliśmy trudy organizowania Towarzystwa, ściągania Biblioteki, tworzenia z niczego Archiwum, trudy redakcyjne związane ze staraniem się o papier, drukarnie i wszystkimi troskami jakie niosły pierwsze miesiące i lata powojenne. Jako młodszy asystent pisał pracę magisterską o ceramice ludowej i rozpoczął pisanie pracy doktorskiej. W 1948 r. dyrektor ówczesnego Instytutu Bałtyckiego, dr Józef Borowik poszukiwał kierownika dla Pomorskiego Muzeum w Szczecinie. I tak stanęła przed młodym magistrzem a już wtedy starszym asystentem przy Katedrze Etnografii i Etnologii na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UMCS w Lublinie, poważna szansa samodzielnej i twórczej pracy. Ile pomysłowości, pracy i nieprzespanych nocy włożył w organizację tego Muzeum, w koncepcje ekspozycyjne, tego nikt docenić nie potrafi, gdyż dokumentacja tych spraw zaginęła; choć wysiłki te poszły częściowo w próżnię, gdy Morskie Muzeum Kulturoznawcze nie przetrwało, to jednak podkreślić należy, że była to wielka szkoła samodzielności w której młody etnograf borykał się z rozwiązywaniem problemów teoretycznych w starej muzealnej praktyce. Okres Szczeciński zakończył Tadeusz Delimat uzyskaniem stopnia doktorskiego, po złożeniu w UMCS rygorozum w 1951 r. Była to chwila pełna szczęśliwości dla całej grupy etnografów lubelskich, skupionych przy Polskim Towarzystwie Ludoznawczym. Praca doktorska poświęcona była łodziom morskim na Pomorzu. Wiązała się więc jak najściślej z pracą zawodową w Muzeum Morskim w Szczecinie. Autor wykazał w niej specyficzne cechy wczesnośredniowiecznego szkutnictwa na Pomorzu Wschodnim. Precyzyjna analiza, typologia i powiązanie tych wyników z procesami historycznymi świadczyły, że kształtuje się nowa, niebanalna osobowość naukowa. Mimo licznych późniejszych prac w Muzeum Warszawskim, wciąż wracał dr Delimat do

tego zagadnienia i w różnych artykułach i recenzjach problematyka szkutnicza przewija się w pracach Jego do 1963 roku. Widać to i w Jego pracach w Muzeum Kultur Ludowych w Warszawie, gdzie zajmował od 1952 r. stanowisko kustosa a później — zastępcy dyrektora. Głównym owocem tych wysiłków było pomnożenie zbiorów a zarazem dobrze prowadzona dokumentacja naukowa. Powinności i konieczności ekspozycyjne, powiązanie nauki z popularyzacją nie przesłaniały Mu nigdy tego faktu, że muzeum jest warsztatem badawczo-naukowym. I w to włożył całą swoją pasję, całą swoją systematyczność. To są wartości nieprzemijające. Ta właśnie muzealno-badawcza praca stała się punktem wyjściowym do podjęcia pracy habilitacyjnej. Świadczyć o tym będzie Jego artykuł *The State of Preservation of Ethnographic Monuments in the Mazowsze Region*, który ukaże się w t. III „Zeszytów Etnograficznych Muzeum Kultur i Sztuki Ludowej”.

Dzięki inwencji naukowej i wrażliwości na problemy społeczne i narodowe zabłysnął Tadeusz Delimat talentem w organizacji wystaw sztuki ludowej we Francji, Anglii i Belgii, w Szwecji, Norwegii i Danii. Ten typ działalności zetknął Go z emigracją polską. Zabiegał o pomoc dla Muzeum w Maribo, gdzie uzupełnił zbiory polskiej kultury ludowej, czym ujął sobie tamtejszych polskich emigrantów. Z rozmów wnioskowałem, że planuje On powiązanie prac Muzeum Warszawskiego z całą polską diasporą emigracyjną. Postanowił trafić do niej treściami narodowymi poprzez wystawy i wydawnictwa, ale również chciał zaktywizować ją w zbieraniu eksponatów dla Etnograficznego Muzeum Warszawskiego.

Mimo prac naukowych potrafił dr Delimat stać się główną sprężyną wszystkich poczynań administracyjnych i organizacyjnych, które wiodły do budowy dużego Muzeum Kultur Ludowych w Warszawie i stworzenia jednego z najważniejszych ognisk etnograficznych. A przecież nie był On typem działacza motorycznego o silnej konstrukcji fizycznej. Był to raczej naukowiec delikatny i wrażliwy, zadumany intrawertyk, a jednak w działaniu organizacyjnym odznaczający się dużymi walorami. We współzyciu z ludźmi cieszył się ich szacunkiem i przyjaźnią.

Polskie Towarzystwo Ludoznawcze straciło w Tadeuszu Delimacie jednego z najaktywniejszych i najzyczliwszych członków. Nie uchylał się nigdy od prac w Zarządzie Głównym, od prac w Oddziale Szczecińskim a później Warszawskim, to też Zarząd główny doceniając Jego współpracę w latach 1945—1960 r. nadał mu dyplom honorowy i zaszczytną odznakę XV-lecia. W roku 1963 otrzymał złoty krzyż zasługi.

Zamykam tekę z poślódkłymi kartkami zapisanymi równym pismem i nie wierzę — na przekór rzeczywistości — że już od nas odszedł.

Józef Gajek

BIBLIOGRAFIA PRAC TADEUSZA DELIMATA

1. Anna Kutrzebianka: *Etnografia polskich grup ludnościowych na Zachodzie*, Kraków, 1945. Rec.: „Lud”, t. XXXVI, 1946, s. 379—381.
2. *Co to jest Atlas Etnograficzny?*, „Mies. lud.”, 1947, Nr 1.
3. *Materiały do budownictwa ludowego w powiecie puławskim*, „Prace i Materiały Etnograficzne”, t. VI, 1947, s. 164—186.
4. *Polski Atlas Etnograficzny*, „Ziemia”, XXXVIII, 1947, Nr 6—8, 164—165.
5. *Sprawozdanie z działalności Zakładu Etnografii i Etnologii Uniwersytetu im. M. C.-Skiłdowskiej w Lublinie za rok akademicki 1946—47*, „Lud”, XXXV, 1947, s. 448—451.
6. *Wyciąg ze sprawozdania z konferencji naukowej PTL w sprawie Polskiego Atlasu Etnograficznego*, „Lud”, XXXVII, 1947, s. 476—481.
7. *Morza — gościńce kultury*, „Tyg. Wybrz.”, 1948, Nr 49/50, s. 7—8.
8. *Strój jamneński*, „Życie i Kult.”, 1952, Nr 25, s. 7.
9. *Strój ludowy na Pomorzu Zachodnim*, „Głos Szczeciński”, 1952, Nr 10.
10. *Strój pyrzycki*, „Głos Szczeciński”, 1952, Nr 25.
11. *Muzeum Morskie w Szczecinie*, (Komunikat), „Lud”, XXXIX, 1952, s. 461—467.
12. *Ceramika ludowa*, Warszawa, 1954 (pogadanka dla przeźroczy).
13. *Tkactwo ludowe*, Warszawa, 1954 (pogadanka dla przeźroczy).
14. Roman Reinfuss, *Garncarstwo ludowe*, Warszawa 1955. Rec.: „Lud”, XLII, cz. 2, 1956, s. 797—800.
15. Krystyna Pieradzka, *Walki Słowian na Bałtyku w X—XII w.*, Warszawa 1953. Rec.: pt. „O genezie łodzi klepkowych na Pomorzu”, „Lud”, XLII, 1956, cz. 2, s. 782—785.
16. *Stosunek Oskara Kolberga do kultury wsi i jej przemian*, „Lud”, XLII, 1956, s. 49—68.
17. *Dział etnografii w Muzeum Pomorza Zachodniego w Szczecinie*, „Lud”, XLIII, 1958, s. 396—398.
18. *Muzeum Kultur Ludowych w Warszawie*, „Lud”, XLIII, 1958, s. 398—405.
19. *Przedmowa (do:) Polska sztuka ludowa*. W 4 wersjach jęz.: pol., franc., ang. i niem. Warszawa, 1958, Wyd. „Polonia”.
20. S. A. Wyszniepolski, *Mirowyje morskije puti i suchowodstwo (Oczerki)*, Moskwa, 1953. Rec.: „Lud”, XLIII, 1958, s. 225—226.
21. *Banicka Dedina Žakarowce*, Prace Narodopisneho Ustavu Slovenskoj Akademii Vied, I. Bratislava, 1956. Rec.: „Lud”, XLIV, 1959, s. 274—281.
22. *Lolland-Falsters Stiftsmuseum*, Arsskrif, 1959, (Katalog — Maribo).
23. *Z badań nad szkutnictwem ludowym Pomorza*, „Szczecin”, 1939, Nr 8—9, s. 93—114.

24. *Garncarstwo ludowe w województwie lubelskim*, „Prace i Materiały Etnograficzne”, t. XVII, cz. I, Wrocław 1961 r., s. 29—138.
25. *Fishing Boats of Polish Pomerania*, (An attempt to define their national characteristics), Part I and Part II. Part. I. *Flat-Bottomed Boats*, „Zeszyty Etnograficzne MKiSL”, t. I. Warszawa 1961, s. 44—52. Part II. *Costal and Sea-Going Boats*, „Zeszyty Etnograficzne MKiSL”, t. 2. Warszawa 1963, s. 43—52.
26. *A Floating Museum*, „Zeszyty Etnograficzne MKiSL”, t. I, Warszawa 1961, s. 26—29.
27. *Les Taches du Musée de Varsovie dans ses etudes sur la region de Masovie*, „Zeszyty Etnograficzne MKiSY”, t. I, Warszawa 1961, s. 102—110.
28. *Kronika za 1961 r. (Chronique de 1961)*, „Zeszyty Etnograficzne MKiSL”, t. II, Warszawa 1963, s. 183—185.
29. *The State of Proservation of Ethnographic Monuments in the Mazow-sze Region*, „Zeszyty Etnograficzne MKiSL”, t. III, Warszawa 1964.
30. *Kronika za 1962 r. (Chronique de 1962)*, „Zeszyty Etnograficzne MKiSL”, t. III, Warszawa 1964,

SPRAWOZDANIE

Z CAŁOKSZTAŁTU PRAC POLSKIEGO TOWARZYSTWA
LUDOZNAWCZEGO W 1963 ROKU

Rok 1963 choć był rokiem trudnym i choć „zima stulecia” i epidemia ospy, nasilona szczególnie na terenie Wrocławia, mogły wpłynąć ujemnie na tok prac Towarzystwa — to jednak dzięki wzmocnionym wysiłkom Zarządu oraz pracowników Towarzystwa zaznaczył się nowymi osiągnięciami, zarówno w dziale prac naukowo-wydawniczych i badawczych, jak też organizacyjnych.

Dział wydawniczy: Z zaplanowanych na 1963 r. 222 arkuszy wydano:

A	1. Lud t. XLVIII	— 48,25
	2. Prace i Materiały Etnograficzne t. XXIV	— 16,5
	3. Prace i Materiały Etnograficzne t. XXIII	— 42
	4. Biblioteka Popularna t. IV	— 15
	5. Kowalstwo	— 7
	6. Łódzkie Studia Etnograficzne	— 15

arkuszy 143,75

W opracowaniu redakcyjnym pozostawało 182 arkuszy, a mianowicie:

B 1. Lud t. XLIX	— 40
2. Lud t. L	— 40
3. Prace Etnologiczne t. VII (Etnografia Bułgarii)	— 30
4. Prace Etnologiczne t. VIII	— 20
5. Archiwum Etnograficzne	— 12
6. Podlaskie Pieśni Ludowe	— 20
7. Pieśni Kurpiowskie	— 20
	182

C. Reedycja Dzieł wszystkich Oskara Kolberga: tomów 15,
arkuszy wyd. 327

Z wydanych przez Polskie Towarzystwo Ludoznawcze w okresie sprawozdawczym pozycji zasługuje na szczególne omówienie tom XLVIII Ludu. Był on zaplanowany na V Kongres Sławistów w Sofii — toteż zawartość jego wiąże się ściśle z problematyką sławistyczną.

Opatrzony specjalną na Kongres obwołaną przyjęty został przez uczestników Kongresu w Sofii z dużym uznaniem, stanowił bowiem jedną z najciekawszych pozycji naukowych, związaną tematycznie z etnografią i językoznawstwem sławistycznym.

Także i inne pozycje wydawnicze były zakończeniem długotrwałych prac, jak np.: t. XXIII „Prac i Materiałów Etnograficznych” poświęcony etnograficznej tematyce śląskiej a wiążący się z nową problematyką przemian kulturowych i społecznych na obszarze Śląska. Tom IV „Biblioteki Popularnej” „Drogi synów słońca” wypełnia lukę w zakresie naukowej literatury dotyczącej społeczeństw pierwotnych Pacyfiku.

Okres sprawozdawczy przyniósł znaczne osiągnięcia w zakresie reedycji O. Kolberga. Zaplanowany jeszcze w 1960 r. tytuł wydawniczy „Opeła Omnia” Oskara Kolberga osiągnął w 1963 roku 50% wykonania całości foto-offsetowej. Podkreślić należy jego poczytność i popyt; w magazynach bowiem Towarzystwa DWOK — po rozesłaniu egzemplarzy należnych subskrybentom (ca 1600) — niewiele egzemplarzy już pozostało. W sumie więc, dzięki wieloletnim wysiłkom w zakresie prac naukowo-badawczych Towarzystwo uczyniło w roku sprawozdawczym duży skok osiągając prawie ponad 300 arkuszy wydanych (także w poślizgu) i drugie tyle na drodze reedycji.

Biblioteka P.T.L. Biblioteka Towarzystwa osiągnęła w okresie sprawozdawczym ponad 50 tys. pozycji dzieł zwartych i czasopism. Zwiększył się zasób pozycji o 988 vol. otrzymanych drogą wymiany, zakupów i darów. W tym okresie specjalnie powołana Komisja Inwentaryzacyjna przeprowa-

dziła skontrum biblioteki oraz jej szczegółową wycenę. Był to wielki wysiłek, konieczny jednak z uwagi na potrzebę ujęcia zasobów biblioteki nie tylko od strony naukowej, ale także jej realnej wartości. Pracą tą kierowała bibliotekarka Helena Kopeć. Prowadzono równocześnie dalsze uporządkowanie i katalogowanie biblioteki. Położono szczególną uwagę na tzw. „politykę zakupów” czy też nabytków biblioteki, księgozbiór bowiem musi być stale uzupełniany i unowocześniany w zakresie periodyków i wydawnictw seryjnych. Natomiast w mniejszym stopniu niż w latach poprzednich zajęto się konserwacją książek i map, toteż istnieje potrzeba zrealizowania tej konieczności w najbliższym czasie.

Archiwum Naukowe Towarzystwa staje się sukcesywnie w coraz większym stopniu warsztatem naukowym, z którego korzystają nie tylko studenci i pracownicy nauki, ale także doktoranci oraz pracownicy nauki z zagranicy, odwiedzający w 1963 r. licznie Towarzystwo (szczególnie pilnie korzystał z Archiwum Naukowego PTL m. in. kandydat nauk Wasilij Bondarczuk z Mińska, a także etnografowie z NRD, Węgier i Czechosłowacji).

Prace porządkowe w Archiwum prowadził w 1963 r. mgr Jan Heidenreich. Archiwum to obejmuje około 1400 pozycji naukowych, różnej wartości. Zbiory zwiększyły się w 1963 r. o dary prof. dra J. Gajka i zakupione zdjęcia etnograficzne (do archiwum ilustracji). Założono nową książkę inwentarzową i uporządkowano zbiory do pozycji 350. Część materiałów po profesorze S. Poniatowskim tj. „Dziennik podróży” i materiały z badań antropologicznych i etnologicznych nad Goldami i Oroczonami została opracowana przez prof. dra Franciszka Wokroja, mgra Józefa Glinkę i mgr Barbarę Przeliorz-Heidenreich. Zarówno materiały antropologiczne jak i etnologiczne dotyczące Goldów i Oroczów weszły w skład 50 tomu Ludu.

Prace naukowe i popularyzacja wiedzy

Zgodnie z planem naukowo-badawczym uchwalonym na Walnych Zgromadzeniach a wiążącym się z okresem *millenium* — prace naukowe Towarzystwa polegają na inicjowaniu tematyki badawczej, przygotowywaniu prac, rozpraw oraz materiałów i publikowaniu ich w celu udostępnienia wszystkim etnografom i naukowcom dziedzin pokrewnych. W sumie naukowa inspiracja Towarzystwa dotyczy takich kompleksowych problemów etnograficznych jak:

- 1) etnograficzne monografie regionalne, w tym szczególnie z obszaru Ziemi Odzyskanych (Pomorze, Śląsk),
- 2) etnograficzne monografie problemowe, dotyczące szczególnie ważnych dziedzin kultury ludowej, jak budownictwo, zagadnienie integracji na Ziemiach Odzyskanych (nowy model rodziny chłopskiej itp.),

- 3) poszukiwania w zakresie historii etnografii; opracowanie i uprzystępnianie przez publikacje materiałów archiwalnych (takich jak „Dziennik podróży” — S. Poniatowskiego, Prace etnograficzne W. Pola, W. Skierowskiego, J. Świętka i innych),
- 4) prace i poszukiwania badawcze w zakresie problematyki slawistycznej. Wiązą się one z kontaktami naukowymi etnografów i członków Towarzystwa, szczególnie z krajami sąsiednimi demokracji ludowych,
- 5) przygotowywanie sesji i konferencji naukowych, jak sesja poświęcona Śląskowi Opolskiemu (w dniach 8—10. XI. 1963 r.), materiały na Kongresy slawistyczne i etnograficzne (w Pradze, w Moskwie).
- 6) działalność o charakterze ściśle popularyzacyjnym prowadzona przez 20 Oddziałów PTL (patrz wykaz w sprawozdaniu za rok 1962), a których łączna ilość wynosi przeciętnie ponad 200 odczytów rocznie. Warto nadmienić, iż w całokształcie tych poczynań naukowych Towarzystwa zaznacza się coraz większy udział młodszego pokolenia etnografów i entuzjastów kultury ludowej.

Szczególnie nasiloną akcją odczytową prowadził Oddział w Kielcach, Mszanie Dolnej i Przemyślu oraz Toruniu.

Prace organizacyjne. W okresie sprawozdawczym odbyły się następujące zebrania Prezydium, Zarządu Głównego i Głównej Komisji Rewizyjnej, a także Komitetów Redakcyjnych (skład Zarządu, Głównej Komisji Rewizyjnej, Komitetów Redakcyjnych — patrz sprawozdanie za rok 1962)*

17. II. 1963 r. zebranie Zarządu Głównego we Wrocławiu,
25. V. 1963 r. zebranie Zarządu Głównego we Wrocławiu,
7. XI. 1963 r. zebranie Zarządu Głównego w Opolu,
- 8—10. XI. 1963 r. XXXVIII Walne Zgromadzenie w Opolu**,
- 4 posiedzenia Prezydium PTL we Wrocławiu,
12. VI. 1963 r. zebranie Głównej Komisji Rewizyjnej we Wrocławiu,
6. XI. 1963 r. zebranie Głównej Komisji Rewizyjnej we Wrocławiu,
8. XI. 1963 r. zebranie Głównej Komisji Rewizyjnej w Opolu,
18. II. 1963 r. zebranie Komitetu Redakcyjnego „Ludu”,
9. III. 1963 r. zebranie Komitetu Redakcyjnego „Ludu”,
18. III. 1963 r. zebranie Komitetu Redakcyjnego „Prac i Materiałów Etnograficznych”.
18. III. 1963 r. zebranie Komitetu Redakcyjnego „Prac Etnologicznych”.
11. XI. 1963 r. zebranie Komitetu Redakcyjnego DWOK w Poznaniu, oraz liczne narady wydawnicze, seminaria i konsultacje, prowadzone przez Redakcję DWOK.

* „Lud” XLIX, str. 792—799.

** *ibid.* str. 821—828.

W okresie sprawozdawczym przystąpiono do zorganizowania Oddziałów w Przemyślu, Krośnie i Sanoku. Ilość członków wynosiła 660 osób.

Na działalność organizacyjną a także naukowo-wydawniczą mają znaczny wpływ dotacje Polskiej Akademii Nauk. Należy podkreślić, iż w roku sprawozdawczym dotacja PAN została zmniejszona o ca 30%. Natomiast dzięki wzmożonemu wysiłkowi Zarządu Głównego oraz pracowników PTL zwiększyła się sprzedaż wydawnictw własnych, co w rezultacie uwolniło Towarzystwo od trudności finansowych, a także przyczyniło się do opróżnienia części magazynu PTL.

W maju 1963 r. Towarzystwo brało udział w wystawie książek organizowanej przez ORWN-PAN i „Ars Polona” w Warszawie oraz w związku z tym wydało 2 prospekty wydawnicze.

W okresie sprawozdawczym obowiązki Głównego Księgowego pełnił mgr Antoni Nienartowicz; w buchalterii pracowały: p. Danuta Tyszkowska — st. ekonomista, p. Cecylia Strzelczyk — księgowa oraz p. Jerzy Rudnicki — magazynier; w sekretariacie Towarzystwa pracę prowadziła — p. Teresa Żytowiecka, w dziale zaś wydawnictw — p. Konrad Wypych, w Redakcji Dzieł Wszystkich Oskara Kolberga — mgr Medard Tarko, mgr Agata Skrukwa, w księgowości DWOK — p. Czesław Stankiewicz.

Trudności i osiągnięcia. Należy z zadowoleniem podkreślić, iż w roku 1963 trudności w zakresie dostawy papieru Towarzystwo nie odczuwało. Także pomyślnie układała się współpraca na odcinku produkcji wydawniczej z następującymi drukarniami: Wrocławską Drukarnią Naukową we Wrocławiu, Zakładami Kartograficznymi we Wrocławiu, z Warsztatami Szkoły Poligraficznej w Nowej Rudzie oraz z Introligatornią i Powielarnią Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu a także z Państwowym Wydawnictwem Muzycznym w Krakowie i Ludową Spółdzielnią Wydawniczą w Warszawie (DWOK). Jedyną trudnością było zmniejszenie dotacji przez Polską Akademię Nauk oraz trudności obiektywne, wymienione we wstępie sprawozdania.

Osiągnięcia Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w okresie sprawozdawczym wyrażają się rekordową ilością arkuszy wydawniczych, niezwykle sprawnym rozprawdaniem i sprzedażą wydawnictw własnych (w tym również DWOK) oraz dalszym, systematycznym uporządkowaniem spraw finansowo-administracyjnych, zgodnie z wymogami uchwał władz nadrzędnych. Wysiłek Towarzystwa został szczególnie podkreślony w prasie w związku z obchodzonym stuleciem Powstania Styczniowego.

O. G.

Bilans Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego na dzień 31.XII.1963 r.

Aktywa

L. p.	Treść	Sumy jed- nostkowe zł	Sumy zbior- cze zł
1	Banki — Zarządu Głównego PTL	319 301.18	
	— Oddziałów PTL	63 448.75	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>1 774 806.73</u>	2157 556.66
2	Kasa — Zarządu Głównego PTL	921.06	
	— Oddziałów PTL	6 623.13	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>507.86</u>	8 052.05
3	Koszty produkcji niewydzielonej (wy- dawnictw w toku produkcji)		
	— Zarządu Głównego PTL	125 391.28	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>47 769.10</u>	173 160.38
4	Dłużnicy — współpracownicy		
	— Zarządu Głównego PTL	235 946.09	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>274 057.70</u>	510 003.79
5	Dłużnicy — instytucje		21.—
6	Odbiorcy — Zarządu Głównego PTL	24 725.56	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>182 469.80</u>	207 195.36
7	Inne rozrachunki		
	— Zarządu Głównego PTL	51 704.39	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>404 195.65</u>	455 900.04
8	Materiały — w magazynie własnym	29 962.07	
	— w przerobie	<u>172 780.59</u>	202 742.66
9	Drobne i krótkotrwałe przedmioty w użytkowaniu		10 890.40
10	Gotowe wydawnictwa		
	— w magazynie własnym	3 357 579.35	
	— w magazynach obcych	<u>511 976.—</u>	3 869 555.35
11	Środki podstawowe		
	— Zarządu Głównego PTL	1 391 368.11	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>39 985.30</u>	1 431 353.41
	Razem aktywa		9 026 431.10

Wrocław, dnia 31 grudnia 1963 r.

Gł. Księgowy
(—) Mgr Antoni Nienartowicz

Pasywa

L. p.	Treść	Sumy jed- nostkowe zł	Sumy zbior- czy zł
1	Wierzyciele — współpracownicy	18 519.25	
	— Zarządu Głównego PTL	<u>144 125.10</u>	162 644.35
	— Komitetu Kolbergowskiego		
2	Dostawcy — instytucje		28 575.—
3	Odbiorcy — Zarządu Głównego PTL	59.28	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>809 348.75</u>	809 408.03
4	Rozrachunki publiczno-prawne		
	— Zarządu Głównego PTL	5 801.80	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>6 124.53</u>	11 926.33
5	Sumy do wyjaśnienia		
	— Komitetu Kolbergowskiego		2 300.—
6	Inne rozrachunki		
	— Zarządu Głównego PTL		405 016.55
7	Dochody do rozliczenia		
	— Zarządu Głównego PTL		31 464.88
8	Fundusze w środkach podstawowych		
	— Zarządu Głównego PTL	1 391 368.11	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>39 985.30</u>	1 431 353.41
9	Fundusze w środkach obrotowych		
	— Zarządu Głównego PTL	3 640 304.09	
	— Komitetu Kolbergowskiego	<u>2 503 438.46</u>	6 143 742.35
	Razem pasywa		9 026 431.10

Skarbnik

(—) Prof. dr Adam Wanke

SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ I DYDAKTYCZNEJ
KATEDR I ZAKŁADÓW ETNOGRAFII

I.*

KATEDRA ETNOGRAFII SŁOWIAN UNIwersYTETU
JAGIELLOŃSKIEGO

Kraków ul. Kanoniczna 14

Data założenia: 1926 r.

Obsada personalna:

Kierownik — Prof. Kazimierz Moszyński od 1926—1959 r.

Kierownik — Prof. dr Mieczysław Gładysz od 1960 r.

Samodzielni pracownicy naukowcy — doc. dr Jadwiga Klimaszewska.

Pomocniczy pracownicy naukowcy — st. asystent mgr Zbigniew Biały,
mgr Teresa Karwicka.

Stażysta — mgr J. Kolebacz.

Studium doktoranckie: mgr J. Bujak, mgr T. Dobrowolska, mgr B. Olszowy.

Dyplomy magistrów uzyskali: w roku 1951 — A. Kowalska, J. Kamocki; w roku 1952 — B. Bazieliński, M. Gierowska, W. Jarecki, B. Kaznowska, T. Marszewski, M. Matusek, Z. Szewczyk; w roku 1953 — I. Nizińska, B. Babirecka, S. Kozubowski; w roku 1954 — L. Dziegiel, T. Karwicka, T. Siudowska, Z. Szyfelbejn, Z. Toroński, A. Zambrzycka; w roku 1955 — Z. Biały, J. Bohdanowicz, D. Broda, J. Bujak, J. Bruś, D. Cudnoch, E. Fryś, H. Gorczyńska, H. Jackowska, M. Lechowska, M. Meres, O. Mulkiwicz, R. Nachmilner, B. Olszowy, B. Paszkowska, Z. Szromba; w roku 1956 — J. Furdyna, Z. Lipiarz, J. Gąsior, J. Petera, W. Wykrota; w roku 1957 — A. Dobrzańska; w roku 1959 — S. Kubiakowa; w roku 1960 — J. Tomasik, J. Czajkowski, M. Maśliński, J. Sienkiewicz, B. Russanowska, K. Gadomska, M. Krukierka, J. Piszcz, B. Szopa; w roku 1962 — K. Idzik, J. Kolebacz; w roku 1963 — L. Babirecki (Czajkowski), G. Ogorzałek A. Pytlińska.

Dyplomy doktorów uzyskali: O. Gajkova, *Jan Karłowicz* i *Ludwik Krzywicki* jako przedstawiciele dwu nurtów w etnologii polskiej; M. Gładysz, *Zdobnictwo drzewne na Śląsku*; M. Gładyszowa, *Wiedza ludowa o gwiazdach*; J. Klimaszewska, *Z zagadnień meteorologii ludowej (praktyki magiczne regulujące pogodę)*; A. Kowalska, *Zarys kultury Indian Shipibo*.

Habilitacje uzyskali: wzgl. mieli przyjęte prace habilitacyjne: M. Gładysz, *Zdobnictwo metalowe na Śląsku*; J. Klimaszewska, *Obrzędy doroczne ludu polskiego na tle obrzędów słowiańskich*; R. Reinfuss, *Polskie druki ludowe na płótnie*; K. Zawistowicz-Adamska, *Instytucja samopomocy u ludu polskiego*.

* Katedra Etnografii Uniwersytetu Warszawskiego sprawozdania nie nadesłała

Dochody Rachunek wyników za rok 1963

Dochody		Wydatki			
Lp.	Treść	Suma zł	Lp.	Treść	Suma zł
1	Dochody ze składek członkowskich	14 998.—	1	Koszty działalności statutowej	510 964,28
2	Dochody z produkcji niewydzielonej:		2	Koszty produkcji niewydzielonej	
	a) Zarządu Głównego PTL	451 448,64	a) Zarządu Głównego PTL	699 130,70	
	b) Komitetu Kolbergowskiego	1 676 520,40	b) Komitetu Kolbergowskiego	2 345 993,—	
4	Dotacje państwowe na zrównoważenie budżetu	645 000.—	3	Koszty zadań zleconych	57 000.—
5	Zarządu Głównego PTL	88 464,88	4	Straty nadzwyczajne	20 809,96
	b) Komitetu Kolbergowskiego	1 000 000.—	5	Zwiększenie funduszy	365 253,14
3	Dochody do rozliczenia	122 719,16			
	Dochody nadzwyczajne				
	Razem dochody	3 999 151,08		Razem wydatki	3 999 151,08

Wrocław, dnia 31 grudnia 1963 r.

Gł. Księgowy
(—) Mgr Antoni Nienartowicz

Skarbnik
(—) Prof. dr Adam Wankę

Biblioteka zakładowa: 5780 druków zwartych (książki i broszury), 1756 czasopism, 56 map.

Zbiory zakładu: 891 rękopisów, 539 rysunków, 184 fotografie.

Ilość studentów na poszczególnych latach w roku akademickim 1962/1963: I — 10, II — 12, III — 10, IV — 7, V — 5.

Dane odnoszą się do roku akademickiego 1962/1963.

KATEDRA ETNOGRAFII OGÓLNEJ I SOCJOLOGII
UNIwersytetu Jagiellońskiego

wraz z trzema zakładami 1) Etnografii Ogólnej i Socjologii, 2) Etnografii i Socjologii Ludów Afryki, 3) Teorii rozwoju społecznego i Socjologii Politycznej.

Kraków, ul. Straszewskiego 27, II p.

Data założenia: 1925 r.

Obsada personalna:

Kierownik — prof. dr Kazimierz Dobrowolski.

Samodzielni pracownicy naukowcy — doc. dr Andrzej Waligórski, Kierownik Zakładu 2, doc. dr Jerzy Wiatr, Kierownik Zakładu 3.

Pomocniczy pracownicy naukowcy — adiunkt dr Władysław Kwaśniewicz, adiunkt dr Antoni Stojak; st. asystent mgr Eugeniusz Halpern; asystenci — mgr Renata Siemieńska, mgr Hieronim Kubiak, mgr Daniel Markowski stażyści mgr Krystyna Łapińska, mgr Barbara Urbańska.

Uwagi wstępne. Charakterystyczną cechą prac naukowo-badawczych Katedry i Zakładu 1 było łączenie problematyki etnograficznej z socjologiczną i odwrotnie, zbliżone do kierunku reprezentowanego przez tzw. antropologię społeczną — naukę zmierną poprzez badanie konkretnych społeczności do teorii kultury. Pracom Katedry przyświecała dyrektywa, w myśl której rzeczywistości badanej nie należy ograniczać tylko do aktualnej jej postaci, lecz ujmować ją zawsze w szerszych ramach rozwojowych, obejmujących co najmniej 3 fazy: schyłek XIX w. do końca I wojny światowej, okres międzywojenny do końca II wojny i okres Polski Ludowej. Szersze ramy chronologiczne pozwalają bowiem łatwiej wykrywać dynamikę rozwoju i krzyżować w ten sposób indywidualizujący i generalizujący kąty widzenia w opisach badanych zjawisk. Indywidualizujący — przez uwypuklenie konkretno-historycznych przebiegów, generalizujący — przez uwzględnienie w przedstawieniu badanej rzeczywistości istniejących już teoretycznych osiągnięć, zawsze jednak weryfikowanych, równocześnie zaś przez wydobycie drogą indukcyjną wniosków teoretycznych z opisywanych procesów.

Rozprawy magisterskie z etnografii dotyczące takich zagadnień jak np. folklor muzyczny czy literatura ludowa były najczęściej opracowywane przede wszystkim z socjologicznego punktu widzenia (społeczne uwarunko-

wania i społeczne funkcje określonych wytworów kulturowych; zagadnienie twórców i nosicieli danych wytworów jako kategorii społecznej). Poza tym tematami prac magisterskich z etnografii były niejednokrotnie zagadnienia ściśle społeczne jak: problem gospodarczych uwarunkowań rodziny wiejskiej i jej funkcji, sytuacja i kultura proletariatu wiejskiego przed 1939 rokiem; zagadnienie czasu wolnego robotników itd.

Szereg prac magisterskich z zakresu etnografii i socjologii uwzględniał również, w pewnym stopniu, zagadnienia kultury ludowej nie wyłączając kultury materialnej rozpatrywanej z punktu widzenia socjologicznego. Przykładowo można wspomnieć o kilkunastu pracach poświęconych rozwojowi narzędzi rolniczych w Małopolsce od połowy XIX wieku do chwili obecnej i roli tych narzędzi w przeobrażeniach społeczno-gospodarczych i kulturowych. Nacisk w tych pracach położony był nie tyle na stronę ergologiczną, ile na skutki społeczne wywołane przeobrażeniami wytworów materialnych, w tym wypadku narzędzi pracy.

Prace magisterskie dotyczące kultury ludowej stanowią pokaźną grupę. Wśród nich wyodrębnić można następujące kategorie tematyczne: a) Tradycje pańszczyźniane i ich społeczne znaczenie, b) wnętrze domu chłopskiego, jego społeczne uwarunkowania i społeczne funkcje, c) typologia budownictwa wiejskiego w powiązaniu ze strukturą społeczną, d) klasowe podłoże zróżnicowania kultury ludowej, e) prace o społeczeństwach pierwotnych, f) monografie wsi, g) muzyka i literatura ludowa.

Inne prace magisterskie wykonane w Katedrze, związane z kulturą ludową i robotniczą obejmowały między innymi następujące tematy: a) migracje ze wsi do miasta i ich społeczne skutki, b) adaptacja ludności wiejskiej do pracy w przemyśle, c) przeobrażenia rodziny i więzi społecznej na wsi pod wpływem industrializacji, d) proletariatus wiejski i jego kultura, e) wczasy robotnicze, f) wolny czas na wsi.

Bardzo korzystnie rozwijają się prace świeżo powstałych Zakładów 2 i 3. Prace Zakładu 2 kierowanego przez doc. dra A. Waligórskiego mają charakter pionierski. Tematyka Zakładu 3 kierowanego przez doc. dra J. Wiatra ma w pierwszym swym założeniu problemy zasadnicze dla etnografii i socjologii.

Dyplomy magistrów uzyskali: Adamski Antoni, Bakajoko Alicja, Berzowska Jadwiga, Barthel Krystyna, Banasik Tadeusz, Bażela Zenon, Beziński Zbigniew, Bienkowski Wiesław, Bittner (Szewczyk) Halina, Blajda Czesław, Bronicz Stanisław, (2 magisteria: z etnografii i socjologii), Bucholz Mieczysław, Buczek Czesław, Bukowska Irena, Capiga Stanisław, Cholewa Krystyna, Czauderna Danuta, Czech Danuta, Dobija Borysław, Dobrowolska Danuta, Dobrowolska Teresa, Dubiel Ludwik, Dubrawska-Turno Bernadetta, Duma Andrzej, Dziewońska Cecylia, Faber Zygmunt, Filipek Julian, Flakówna Stefania, Herold Jan, Halpern Eugeniusz, Hutka Jerzy, Górską Anna, Jacher-Tyszkowa Aleksandra, Jałowicki Bogdan, Jałowiecka Lidia,

Kaleciak Piotr (2 magisteria: z etnografii i socjologii), Kieres Władysław, Klimczak Władysław, Kobyłański Władysław, Kmiecik Jan, Kopf Konstanty, Krenzeli Konrad, Kwaśniewicz Władysław (2 magisteria: z etnografii i socjologii) Kwaśniewski Krzysztof, Kulczycka Janina, Liana Anna, Łapińska Krystyna, Markiewicz Janina, Matejko Aleksander, Michalewicz Kazimierz, Moskalik Krystyna, Myrcik-Markowska Danuta, Niedziałek Wojciech, Nivelte Adam, Nosewicz Irena, Nowacka-Łukasiewicz Władysława, Ohli Halina, Okólska-Krupska Daniela, Oleszak Edward, Olszewska Barbara, Palicki Zygmunt, Pietraszek Edward, Piotrowska Józefa, Podgórecki Adam, Popielea Teofil, Poproch Tadeusz, Raźniewski Andrzej, Reinfuss Roman, Roykiewicz Leszek, Ryba Andrzej, Sarapata Adam, Siemieńska Renata, Skoczowska Lidia, Skorzyński Zygmunt, Slipko Tadeusz, Słomiński Zdzisław, Słonka Stanisław, Szmek Jan, Trawińska Danuta, Turnau Irena, Urbańska Barbara (2 magisteria: z etnografii i socjologii), Urbańczyk Stanisław Jakub, Wallis Ewa, Wanatowicz Jerzy, Wartalski Wiktor, Wójcik Iza, Wojtaszewska Krystyna, Wróblewska Jarosława, Woroniecka Teresa, Wierzbiański Krzysztof, Zaborowski Andrzej, Żychowski Marian, Walek-Lipowczan Halina, Władyczanka Maria, Zajac Bronisław, Zbierowski Witold

Dyplomy doktorów uzyskali: D. Dobrowolska, *Przeobrażenia społeczne osady podkrakowskiej Chełm w XX stuleciu*; A. Kutrzeba, *Rozwój etnografii i etnologii w Polsce*; T. Kościański, *Studia nad załogami wybranych przedsiębiorstw woj. lubelskiego w latach 1944—1960*; A. Gralakowa, *Socjologiczna analiza świadomości narodowej na Górnym Śląsku*; W. Kwaśniewicz, *Kultura materialna wsi rzemieślniczo-przemysłowej Świątniki Górne pow. krakowskiego w latach 1850—1960*; E. Pietraszek, *Przeobrażenia struktury społecznej, warunków życia i kultury ludności chłopskiej i robotniczej w osiedlu górniczym Siersza na przestrzeni XIX i XX w.*; R. Reinfuss, *Łemkowie jako grupa etnograficzna*; A. Stojak, *Załoga kopalni „Janina” w Libiążu Małym w latach 1905—1960*; E. Wiczorek, *Studia nad rodziną górniczą na Górnym Śląsku*.

Habilitacje uzyskali: Paweł Rybicki, *Spółczesność, podstawowe cechy strukturalne*; Kazimiera Zawistowicz-Adamska, *Pomoc wzajemna i współdziałanie w kulturach ludowych*; Tytuł docenta na podstawie decyzji Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w oparciu o wnioski i oceny Kierownika Katedry otrzymali: Anna Kutrzebianka i Andrzej Waligórski.

Biblioteka zakładowa: około 7550 tomów.

Zbiory zakładu: 15 przedmiotów (narzędzia rolnicze, świątki), 1221 rękopisów, dokumentacja fotograficzna, rysunki i plany nie mają w Katedrze specjalnego archiwum, lecz stanowią składową część opracowań. Materiały

tego rodzaju są jednak bogate, znaczna część prac dotyczących kultury ludowej zawiera dokumentacje fotograficzne, rysunki i plany.

Ilość studentów na poszczególnych latach w roku akademickim 1962/1963:

socjologia		etnografia	
I rok	21 osób	I rok	13 osób
II rok	29 osób	II rok	12 osób
III rok	15 osób	III rok	11 osób
IV rok	11 osób	IV rok	6 osób
V rok	7 osób	V rok	6 osób
razem 83 osoby		razem 48 osoby	

Prof. dr Kazimierz Dobrowolski
Kierownik Katedry

**KATEDRA ETNOGRAFII I ETNOLOGII UNIWERSYTETU
MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ.
Lublin, ul. Nowotki 10**

Katedra Etnografii i Etnologii została utworzona dnia 30 lipca 1945 r. jako Zakład Etnografii i Etnologii przy Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Kierownictwo objął wtedy prof. dr Józef Gajek.

W roku 1952, po przeniesieniu się prof. dr Józefa Gajka do Poznania, Katedra została nie obsadzona. Wszelka działalność Katedry uległa przerwaniu do roku 1957 kiedy to przy organizowanym w tym czasie Wydziale Humanistycznym UMCS reaktywowano ją jako Katedrę Etnografii i Etnologii oddając kierownictwo w ręce prof. dr Romana Reinfussa. Reaktywowana katedra początkowo posiadała charakter usługowy; prowadzono wykłady z etnografii ogólnej dla studentów I roku Archeologii Polskiej. W roku 1961/62 utworzony został w ramach Wydziału Humanistycznego UMCS kierunek studiów etnograficznych, w związku z czym katedra rozpoczęła normalną pracę dydaktyczną, która prowadzona jest do chwili obecnej.

Obsada personalna:

Kierownik — prof. dr Józef Gajek (od 1945 r. do 1952 r.).

Kierownik — prof. dr Roman Reinfuss od 1957 r.

Pomocniczy pracownicy naukowcy — st. asystent mgr Krystyna Marcza-kowa, st. asystent mgr Małgorzata Matusek.

Dyplomy magistrów uzyskali: (do 1952 r.)

Tadeusz Delimat, Jerzy Grocholski, Genowefa Guniewicz, Mikołaj Halej, Józef Jastrzębski, Jadwiga Kleczkowska, Mirosława Kwiatkowska-Jastrzębska, Regina Łukawska, Feliks Olesiejuk, Janusz Optołowicz, Zofia Staszczak, Krystyna Szczypa, Antoni Zwolak, Henryk Zwolakiewicz, Zofia Małewska, Jerzy Daszkiewicz. Po roku 1957: Alfred Gauda, Anna Podgórska-Adamska, Danuta Powińska-Mazurowa, Celestyn Wrębiak.

Dyplom doktora uzyskał:

Tadeusz Delimat, *Łódzie morskie na południowych wybrzeżach Bałtyku.*

Doktorzy w toku:

Ewa Fryś-Pietraszkowa, *Ludowa ceramika malowana w Łążku na tle ceramiki malowanej w Polsce*; Jerzy Czajkowski, *Chałupa wiejska na terenie Beskidu Niskiego i przyległego Pogórza*; Małgorzata Matusek, *Tkactwo ludowe woj. lubelskiego od połowy XIX w.*; Krystyna Marczakowa, *Rozwój urzędzenia wewnątrz mieszkalnych na wsi woj. lubelskiego od połowy XIX w.*; Jan Górak, *Rozwój przestrzenny i budownictwo Wojsławic pow. Chełm.*

Zbiory Zakładu: 6000 stron rękopisów, 1000 fotografii.

Biblioteka zakładowa: 3496 woluminów.

Ilość studentów na poszczególnych latach w roku akademickim 1963/64: II — 6, III — 5, IV — 5.

Kierownik Katedry Etnografii i Etnologii UMCS
Prof. dr Roman Reinfuss

KATEDRA I ZAKŁAD ETNOGRAFII UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO,
Łódź, ul. Matejki 34

Data założenia: marzec 1945 r.

Obsada personalna:

Kierownik — prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska
Pomocniczy pracownicy naukowcy — adiunkt dr Bronisława Jaworska, adiunkt dr Jadwiga Kucharska, st. asystent mgr Olga Mulkiwicz-Goldbergowa, techn. asystent mgr Teresa Zakrzewska.

Dyplomy magistrów uzyskali:

Zdzisław Batorowicz, Maria Biernacka, Jadwiga Chelmińska-Świątkowska, Jan Dekowski, Ewa Dorywalska, Józefa Dutkiewicz, Jadwiga Gut-Harlandowa, Bogumił Jawsiewicki, Ryszard Kalinowski, Irma Hansen-Kucharska, Bronisława Kopczyńska-Jaworska, Elżbieta Kopczyńska, Barbara Kostanowska, Jadwiga Kucharska, Stefan Kurowski, Teresa Kulesza-Za-

krzewska, Irena Lechowa, Halina Liziniewicz, Andrzej Lipiński, Stanisława Matczakowa, Barbara Mienicka, Danuta Mikołajczykowa, Antoni Paszewski, Kazimierz Pieńkowski, Magdalena Podrzycka-Śniady, Zygmunt Sobolewski, Krystyna Strójwąg, Barbara Szychowska-Boebel, Aurelia Wierchoń-Mioduchowska, Zencbia Witczak, Krystyna Wodzowa, Krystyna Ziolkowska.

Dyplomy doktorów uzyskali:

Bronisława Kopczyńska-Jaworska, *Pasterstwo i szalaśnictwo w Tatrach Polskich*; Jadwiga Kucharska, *Podstawy organizacyjne rybolowstwa zespołowego na Wybrzeżu Kaszubskim*; Maria Misińska, *Tradycyjny splaw drzewa w Polsce.*

Biblioteka zakładowa: 3000 tomów.

Zbiory zakładu: 2500 pozycji inwentarzowych wywiadów terenowych, 2800 fotografii.

Ilość studentów na poszczególnych latach w roku akademickim 1962/63: I — 7, II — 7, III — 4, IV — 5, V — 6.

Sprawozdanie sporządziła:
mgr Teresa Zakrzewska

KATEDRA ETNOGRAFII UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA,
Poznań, ul. Kantaka 2

Data założenia: 1919 r.

Obsada personalna:

Kierownik — prof. dr S. Bystroń (1919—1925)
prof. dr E. Frankowski (1926—1939 i 1945—1951)
prof. dr J. Gajek (1951—1953)
prof. dr E. Frankowski (1954—1956)
prof. dr J. Burszta (1958 r.)

Samodzielny pracownik naukowy — doc. dr M. Frankowska, doc. dr T. Wróblewski.

Pomocniczy pracownicy naukowcy — dr Z. Jasiewicz, dr W. Sobisiak, mgr B. Walendowska, mgr E. Stachowiak.

Dyplomy magistrów uzyskali: w latach 1926—1939 — T. Dziekoński, K. Frankowski, L. Malicki, W. Mielczarska, E. Poczobut-Odlanicka, B. Stelmachowska, L. Radziejewicz; w latach 1945—1952 — W. Armon, S. Chmielewski, A. Glapa, Z. Gracówna, K. Klęsk, B. Michalak, B. Sychta, M. Tarko, W. Wepnik, T. Wróblewski, B. Błaszczuk, W. Geislerowa, Z. Grabowska, M. Hensłowa, K. Krupka, S. Smuszka, M. Szulc, H. Teige, K. Wolski; w roku 1955 — Z. Jankowski, Z. Filipiak, B. Matuszewska, O. Podlewski, B. Jeziorowska, H. Lorkiewicz, M. Meysner, T. Stasińska; w roku 1959 — J. Dydo-wiczowa, M. Wojciechowska; w roku 1962 — Z. Bernacka, I. Czapracka-

Prymka, M. Pocałujko, K. Szalaśna, K. Bykowska, H. Ostrowska, E. Rabięga, C. Szewczyk; w roku 1963 — M. Kaźmierczakowa, W. Sadowski, B. Walendowska, M. Prill, H. Samplawska, Z. Waligórski.

Dyplomy doktorów uzyskali: w latach 1926—1939 — T. Dziekoński, M. Karbowska, J. Krajewska; A. Chętnik, *Pożywienie Kurpiów; jadło i napoje zwykłe, obrzędowe i głodowe* (1946); L. Malicki, *Zarys kultury materialnej Górali Śląskich* (1948 r.); B. Sychta, *Kultura materialna Borów Tucholskich* (1948 r.); T. Wróblewski, *Dom chłopski w Wielkopolsce* (1959 r.); Z. Jasiewicz, *Kowalstwo wiejskie w Wielkopolsce* (1960 r.); R. Kukier, *Ugrupowania etniczne Pomorza* (1960); K. Wolski, *Studia z dziejów pszczelnictwa w Polsce południowo-wschodniej* (1961 r.); Z. Nożyńska, *Tańce w Polsce na tle rozwoju społecznego do XVI wieku* (1962 r.); L. Szwengrub-Judenko, *Zagadnienie świadomości narodowej u Warmiaków i Mazurów* (1964 r.).

Habilitacje uzyskali:

T. Seweryn (1938 r.); A. Chętnik, *Dawni strzelcy kurpiowscy* (1946 r.).

Biblioteka zakładowa: 7588 tomów.

Zbiory zakładu: 236 przedmiotów, 2400 fotografii.

Ilość studentów na poszczególnych latach w roku akademickim 1962/1963: I — 8, II — 10, III — 7, IV — 7, V — 7.

Sprawozdanie zestawili:

B. J., B. W., W. S.

Kierownik Katedry
Prof. dr Józef Burszta

KATEDRA ETNOGRAFII UNIwersYTETU IM. MIKOŁAJA KOPERNIKA
Toruń, Rynek Staromiejski 6, Coll. Maximum

Data założenia: listopad 1945 r.

Obsada personalna:

Kierownik — prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa, od 1. XII 1964
Doc. dr Jadwiga Klimaszewska

Profesor przy Katedrze: Prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa
Pomocniczy pracownik naukowy — adiunkt dr Ryszard Kukier.

Dyplomy magistrów uzyskali: Jadwiga Bobińska, Barbara Böhm, Wojciech Błaszczkowski, Liliana Dmochowska, Henryk Domurat, Witold Domaśzewicz, Emilia Fischer, Piotr Greniuk, Stefania Kędzior, Barbara Kaja, Franciszek Klonowski, Zofia Kudrjawcow-Nolle, Ryszard Kukier, Anna Lewandowska, Halina Mikułowska, Janina Pawłowska, Janina Rudnicka, Eugenia Romahnówna, Jan Rompski, Józef Wiczerzak, Herbert Wilczewski.

Dyplomy doktorów uzyskali:

Zygmunt Kruszelnicki, *Elementy ludowe w malarstwie polskim* (1951 r.); Franciszek Klonowski, *Drewniane budownictwo chłopskie na Warmii i Mazurach w XVIII—XX wieku*. (1963 r.)

Doktorat w toku: Klemens Krajewski, *Tradycyjne budownictwo chałup na Ziemi Chełmińskiej*.

Temat pracy habilitacyjnej: *Kaszubi Bytowscy, studium etnograficzne*.
dr Ryszard Kukier.

Biblioteka zakładowa: 2121 tomów, 275 map.

Zbiory zakładu: 237 przedmiotów, 11 teczek maszynopisów prac, dokumentacja rysunkowa i fotograficzna 118 pozycji.

Katedra nie prowadzi od 1952 r. etnograficznych studiów kierunkowych. Wykłady z zakresu etnografii odbywają się dla studentów I roku historii III roku archeologii i studentów IV roku zabytkoznawstwa i konserwatorstwa Wydziału Sztuk Pięknych UMK.

Kierownik Katedry Etnografii UMK
prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa

KATEDRA ETNOGRAFII OGÓLNEJ I SŁOWIAN UNIwersYTETU
WROCLAWSKIEGO im. B. BIERUTA
Wrocław, ul. Nankera 4

Data założenia: od 1953 r. Zakład Etnografii Ogólnej, od roku 1956 Katedra Etnografii Ogólnej i Słowian.

Obsada personalna:

Kierownik Katedry — prof. dr Józef Gajek

Samodzielny pracownik naukowy — doc. dr Aleksander Lech-Godlewski
kierownik Pracowni Ludów i Kultur Pacyfiku.

Pomocniczy pracownicy naukowcy — starszy wykładowca dr Olga Gajkowska, adiunkt dr Zofia Staszczakówna (do IX 1964); asystent. Mgr Zygmunt Kłodnicki.

Dyplomy magistrów uzyskali: Zygmunt Ciesielski, Teresa Gubernat, Jan Heidenreich, Krystyna Hofman-Liandzis, Janina Kucharska, Stefan Lew, Joachim Liszka, Maria Macewicz, Piotr Owczarski, Barbara Przeliorz-Heidenreich, Kazimierz Pudło, Tomasz Skarżyński, Teresa Wesołowska, Anna Wirpsza, Sylwester Zarzycki, Zygmunt Kłodnicki, Zygmunt Pilszek, Krzysztof Zielnica, Jadwiga Gerlach, Edward Ozgowicz, E. Lisowska, R. Lange, W. Karmolińska, J. Widawski, K. Jagieła, Z. Leszczyński, J. Rosiński, Z. Bogdańska, A. Gluz, Z. Jankisz, E. Ciesielski, J. Salak, H. Bęben.

Dyplomy doktorów uzyskali:

Adam Glapa, *Strój międzyrzecko-habimojski na tle stroju wielkopolskiego*, 1959; Zofia Staszczak, *Budownictwo chłopskie w woj. Lubelskim w XIX i XX wieku*, 1959 r.; Krzysztof Kwaśniewski, *Paleniska i piece w polskim budownictwie ludowym. Studium na podstawie materiałów etnograficznych 1860—1960*; Bolesław Garyga, *Radło i socha jako narzędzia pracy w rolnictwie na Ziemiach Polskich w XIX i XX wieku*, 1960 r.; Kazimierz Pietkiewicz, *Zarys etnografii Łotwy. Kultura materialna*, 1961 r. B. Bazieliuch, *Geneza i historia krzyżkowego haftu ludowego w Polsce*.

Prace doktorskie w przygotowaniu:

M. Suboczowa, *Pochodzenie ludności i procesy adaptacyjne na obszarze Śląska Opolskiego*; H. Romańska, *Paralele wątków ballady o siostrze trucicielce w literaturze ludowej polskiej, ukraińskiej i wielkoruskiej*; A. Kuczyński, *Etnografia półn.-wschodn. Azji z uwzględnieniem relacji polskich zesłańców politycznych, podróżników i badaczy naukowych*; J. Bohdanowicz, *Sposoby przechowywania zboża w gospodarstwach chłopskich na terenie Polski w XIX i XX wieku*.

Studium doktoranckie: mgr Henryka Romańska, mgr Antoni Kuczyński, Tomasz Skarżyński, Krzysztof Zieinica, Zofia Dowgird, Krystyna Świerczyńska, Stefan Lew, Feliks Olesiejuk, Edward Perczak.

Studium Zaoczne — Rok I, II, III, IV, (osób 46) opiekun studium zaocz. — dr O. Gajkova.

Biblioteka katedry: 1185 vol. z zakresu etnografii ogólnej i Słowian.

Zbiory katedry: fotografie, rysunki i mapy, około 5000 klitek mikrofilmu, karty materiałowe z badań terenowych, teksty prac magisterskich i doktorskich oraz seminaryjnych.

Ilość studentów w roku akademickim 1963/64: stacjonarni — 42, zaoczni — 46.

Kierownik Katedry Ogólnej i Słowian
prof dr Józef Gajek

KATEDRA ETNOGRAFII POLSKI UNIwersytetu WROCLAWSKIEGO,
Wrocław, pl. Nankera 4

Data założenia: Katedra Etnografii przy Uniwersytecie Wrocławskim została zorganizowana w roku 1946. Funkcję kierownika pełnił prof. dr R. Reinfuss. W 1951 r. kierownictwo objął doc. dr A. Nasz. W roku 1956 zostały utworzone w Katedrze dwa zakłady: Zakład Etnografii Polski (kierownik doc. dr A. Nasz) i Zakład Etnografii Ogólnej (kierownik prof. dr J. Gajek). W roku 1960 powstały dwie odrębne Katedry: Katedra Etnografii

Polski (kier. doc. dr A. Nasz) i Katedra Etnografii Ogólnej i Słowian (kier. prof. dr J. Gajek).

Obsada personalna:

Kierownik Katedry — Doc. dr Adolf Nasz.

Pomocniczy pracownicy naukowcy: adiunkt dr Jadwiga Pawłowska, st. asystent mgr Henryka Wesółowska, od 1964/5 — dr Zofia Staszczak.

Dyplomy magistrów uzyskali:

Konrad Hanisch, Leszek Itman, Barbara Jankowska, Stefan Łysik, Danuta Osuchowska, Jadwiga Pawłowska, Alina Urbańska, Adam Kamocki, Henryk Szymczak, Barbara Sawicka, Marta Łazarzka.

Dyplomy doktorów uzyskali:

Jadwiga Pawłowska, *Dolnośląska wieś. Prace (studium etnograficzne)*, 1961 r.; Adolf Dygacz, *Pieśni górnicze (studium i materiały)*, 1962 r.; Leszek Itman, *Drewniane budownictwo sakralne na Dolnym Śląsku*, 1963 r.

Biblioteka Katedry: 1900 tomów.

Zbiory Katedry: materiały z badań terenowych prowadzonych przez Katedrę, dotyczące wsi śląskiej w szczególności: budownictwo, łowiectwo i rybołówstwo, rzemiosło, pożywienie, obrzędowość rodzinna i doroczna, przemiany kulturowo-społeczne zachodzące po II wojnie światowej.

Kierownik Katedry Etnografii Polski
Doc. dr Adolf Nasz

II.

PLACÓWKI ETNOGRAFICZNE INSTYTUTU HISTORII KULTURY
MATERIALNEJ POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Instytut Historii Kultury Materialnej PAN powstał w roku 1953 na mocy uchwały rządu z dnia 19. XI 1953.

Dyrekcja Instytutu mieści się w Warszawie przy ul. Nowy Świat 72. Dyrektorem jest prof. dr Witold Hensel.

Instytut obejmujący działalnością naukowo-badawczą podstawowe problemy z zakresu archeologii, etnografii i historii kultury materialnej dzieli się na cztery działy: I — Archeologii Polski, II — Archeologii Powszechnej, III — Historii Kultury Materialnej, IV — Etnografii.

Podstawowe wydawnictwa Instytutu z zakresu etnografii to: *Polski Atlas Etnograficzny*, *Etnografia Polska*, *Biblioteka Etnografii Polskiej*, *Prace Działu Etnografii IHKM PAN*.

Działalność naukowo-badawczą na polu etnografii w ramach Instytutu prowadzą Zakłady i Pracownie. Informacje poniższe zebrano na podstawie ankiet nadesłanych przez poszczególne placówki. Ze względu na ograniczo-

na ilość miejsca informacje te podane są w dużym skrócie. Przy wymienianiu aktualnych tematów badań poszczególnych pracowników przeważnie uwzględniono tylko tematy objęte planem badawczym danej placówki pomijając inne, indywidualne zainteresowania.

ZAKŁAD ETNOGRAFII POWSZECHNEJ IHKM-PAN
Warszawa, ul. Nowy Świat 72

Rok założenia: 1963.

Główny problem badawczy: etnografia ludów Afryki i Azji.

Pracownicy naukowci:

Imię i nazwisko	Stanowisko	Aktualny temat badań
1. Prof. dr Witold Dynowski	Kierownik Zakładu (pełni obowiązki honorowo)	Etnografia ludów Mongolii
2. Mgr Krzysztof Makulski	starszy asystent	Etnografia ludów Afryki (ze szczególnym uwzględnieniem terenu Sahary)

ZAKŁAD ETNOGRAFII POLSKI IHKM-PAN
Warszawa, ul. Hoża 74

Rok założenia: 1954.

Główny problem badawczy: etnografia Polski ze szczególnym uwzględnieniem terenów północno-wschodnich (Mazowsze).

Pracownicy naukowci:

Imię i nazwisko	Stanowisko	Aktualny temat badań
1. Doc. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa	Kierownik Zakładu (pełni obowiązki honorowo)	Historia polskiej kultury ludowej (stan badań, problematyka, organizacja pracy zespołowej)
2. Dr Maria Biernacka	adiunkt, zastępca kierownika Zakładu	Przemiany współczesnej kultury ludowej terenów wschodnich Karpat (Bieszczad). Kultura wsi bardzo drobnej szlachty Mazowsza i Podlasia. Hodowla i zwyczaje społeczne na wsi.
3. Mgr Wanda Paprocka	starszy asystent	Rzemiosło i przemysł ludowy na Mazowszu.
4. Mgr Jacek Ołędzki	starszy asystent	Sztuka ludowa i wierzenia. Bartnictwo i rybołówstwo.

W czasie istnienia Zakładu stopień docenta otrzymała dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa, a stopień doktora Maria Biernacka.

ZAKŁAD ETNOGRAFII IHKM-PAN

Kraków, ul. Sebastiana 10

Rok założenia: 1954

Główne problemy badawcze: 1) Dzieje kultury ludowej w południowej i zachodniej Polsce w XIX i XX w. ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska, 2) Badania nad kulturą ludową Karpat, 3) Bibliografie etnograficzne Śląska, Karpat oraz ludów pozasiłwiańskich.

Pracownicy Zakładu:

Imię i nazwisko	Stanowisko	Aktualny temat badań
1. Prof. dr Mieczysław Gładysz	Kierownik Zakładu	Kierownictwo naukowe prac podanych jako główne problemy badawcze Zakładu oraz wyszczególnionych poniżej.
2. Dr Maria Gładyszowa	adiunkt	Budownictwo chłopskie na Śląsku, budownictwo ludowe w Karpatach, bibliografia ludów pozasiłwiańskich.
3. Mgr Irena Nizińska	starszy asystent	Rzemiosło we wsi Chocianowice pow. Olesno, monografia etnograficzna wsi Olza pow. Wodzisław.
4. Mgr Zofia Szromba-Ryś	starszy asystent	Pożywienie we wsi Chocianowice pow. Olesno, monografia etnograficzna wsi Dzierżysławice pow. Prudnik.
5. Mgr Danuta Tylkowa	konsultant w stopniu adiunkta	Monografia etnograficzna wsi Dąbrówka Dolna pow. Opole, budownictwo w Sądeckim.
6. Mgr Anna Zambrzycka-Kunachowicz	starszy asystent	Monografia etnograficzna wsi Owsi-szcze pow. Racibórz, rzemiosło ludowe w Karpatach.

ZAKŁAD POLSKIEGO ATLASU ETNOGRAFICZNEGO, IHKM-PAN
Wrocław, ul. Nankera 4

Rok założenia: 1954

Główny problem badawczy: opracowywanie *Polskiego Atlasu Etnograficznego* obejmującego wybrane zagadnienia z kultury materialnej, duchowej i społecznej.

Pracownicy naukowci:

Imię i nazwisko	Stanowisko	Aktualny temat badań
1. Prof. dr Józef Gajek	Kierownik Zakładu, Redaktor naczelny PAE	Kierownictwo naukowe wszystkich prac wymienionych poniżej; rozplanowanie wnętrza w polskim budownictwie ludowym, opracowywanie kwestionariusza nr 6 (pożywienie, zbieractwo, rybołówstwo, pasterstwo)
2. Mgr Janusz Bohdanowicz	asystent dokumentacji naukowej	Formy dachów w polskim budownictwie ludowym, ludowe formy przechowywania zboża w Polsce.
3. Mgr Jerzy Grocholski	st. asystent	Formy zaprzęgu bydłęcego i konnego w polskich gospodarstwach chłopskich.
4. Mgr Barbara Jankowska	asystent	Rozplanowanie wnętrza w polskim budownictwie ludowym.
5. Mgr Tomasz Skarżyński	asystent dokumentacji naukowej	Ludowe formy transportu wólcznego w Polsce.

Wydawnictwa opublikowane lub będące w druku: **Polski Atlas Etnograficzny**. Zeszyt próbny, 1958 — 17 map. **Polski Atlas Etnograficzny**. Zeszyt I, 1964 — 57 map. Zeszyt II, 1965 — 72 map (razem opublik. 129 map.) Zeszyt III w druku. Ukończenie całości Atlasu przewidziane jest na lata 1970—75.

PRACOWNIA ETNOGRAFICZNA ZAKŁADU ETNOGRAFII POLSKI
IHKM-PAN

Łódź, ul. M. Buczka 30

Rok założenia: 1954

Imię i nazwisko	Stanowisko	Aktualny temat badań
1. Prof. dr. Kazimiera Zawistowicz-Adamska	Kierownik Pracowni (pełni obowiązki honorowo)	Metodologia etnologiczna (rys historyczny).
2. Dr Maria Misińska	adiunkt	Migracje i kontakty kulturowe na Podhalu.
3. Dr Anna Kowalska-Lewicka	adiunkt	Pożywienie ludowe w Karpatach.

Główny problem badawczy: Kultura ludowa Karpat.

Pracownicy naukowci: W czasie istnienia Pracowni stopień doktora uzyskała Maria Misińska.

PRACOWNIA ETNOGRAFICZNA ZAKŁADU ETNOGRAFII
POWSZECHNEJ IHKM-PAN
Poznań, ul. Kantaka 2/4

Rok założenia: 1954

Główne problemy badawcze: Historia etnografii, amerykańistyka, opracowania monograficzne z zakresu etnografii powszechnej.

Pracownicy naukowci:

Imię i nazwisko	Stanowisko	Aktualny temat badań
1. Doc. dr Maria Frankowska	Kierownik Pracowni (pełni obowiązki honorowo)	Etnografia Indian Peru, zagadnienia wymiany pieniądza.
2. Mgr Barbara Matuszewska-Kohutnicka	pracownik dokumentacji naukowej	Monograficzne opracowania wybranych problemów jak np. broń, transport i komunikacja itp.

Zestawienie całości opracowali
Konrad Wypych i Tomasz Skarżyński

I SEMINARIUM AMERYKANISTYCZNE ZORGANIZOWANE PRZEZ
KRAKOWSKI ODDZIAŁ POLSKIEGO TOWARZYSTWA
LUDOZNAWCZEGO

W dniach 23 i 24 listopada r. 1963 odbyło się w Krakowie w sali wykładowej Zakładu Antropologii UJ przy ul. Grodzkiej 53 pierwsze ogólnopolskie seminarium amerykańskie zorganizowane przez tutejszy Oddział PTL. Odbyło cztery zebrania. Zebranie pierwsze o godz. 10—13 poświęcone było kulturze Indian Ameryki Północnej. Po otwarciu seminarium przez prezesa Oddziału PTL w Krakowie prof. dr Tadeusza Milewskiego doc. dr Maria Frankowska z Poznania wygłosiła odczyt pt. *Irokezi — próba analizy powiązań kulturowych*. Prelegentka naszkicowała dzieje ligi irokezkiej od XVI do XVIII w. a następnie omówiła elementy kultury Irokezów, związane z południem kontynentu północnoamerykańskiego i z Ameryką Środkową zaś z północną, z obszarem subarktycznym Ameryki i Azji. Doc. Frankowska podkreśla, że nawiązania z południem są liczniejsze i starsze (uprawa kukurydzy), mimo tego jednak obszar Irokezów w basenie jezior Ontario i Erie stanowi pogranicze kulturowe między południem a północą kontynentu. Referat następny mgra Bohdana K o h u t n i c k i e g o, pt. *Kult zwierząt u ludów północnych rejonów Ameryki Północnej i Azji*, poświęcony był problemowi kultu niedźwiedzia na tych terenach. Prelegent podkreślił cechy podobne w obyczajach związanych z zabijaniem i zjedaniem niedźwiedzia u różnych ludów. Po referacie przedyskutowano argumenty przemawiające za wspólnym, względnie za odrębnym pochodzeniem tych zwyczajów.

Zebranie popołudniowe poprzedziło wspólne zwiedzanie (g. 15.30—16.30) zbiorów kultury andyjskiej w Muzeum Archeologicznym w Krakowie, ul. Poselska 3. Muzeum to posiada sto kilkadziesiąt obiektów (ceramika, ozdoby metalowe, tkaniny itd.) pochodzące z wybrzeży Peru (okres Mochica i Chimu). Dzieje tych zbiorów przedstawiła dr Anna Kowalewska-Lewicka.

Drugie zebranie seminarium (g. 16.30—19) poświęcone było kulturze Ameryki Środkowej. Prof. dr Tadeusz Milewski wygłosił odczyt pt. *Historia Mayów*, którą naszkicował na ogólnym tle rozwoju cywilizacji mezoamerykańskiej, omawiając kolejno jej okres archaiczny (1500—500 p.n.e.), klasyczny (500 p.n.e. do 925 n.e.), toltecki (925—1200) i aztecki (1200—1521). Poruszony został również problem kontaktów kultur mezoamerykańskich z kulturami południowo-wschodniej Azji.

Trzecie zebranie (24.XI. g. 10—13) poświęcone było zagadnieniom etnografii Ameryki Południowej. Referat p. Rudolfa Noconia, pt. *Rozwój społeczny Indian południowo-amerykańskich*, dał syntetyczny obraz życia społecznego trzech wielkich prowincji kulturowych kontynentu: sfery peryferyjnej (ludy zbieracze i łowieckie), pośredniej (ludy kopieniackie tupi-guarani, arawak i karibi) oraz sfery wysokich kultur śródkowych Andów (keczua, aymara itd.). Następny odczyt wygłosiła dr Anna Kowalska-Lewicka pt. *Rola ziemniaka w kulturze andyjskiej*. Prelegentka na podstawie bogatego materiału stwierdziła, że ojczyzną ziemniaka europejskiego jest obszar nad Jeziorem Titikaka, gdzie najprawdopodobniej został on udomowiony przez Aymarów. W Andach kukurydza dochodzi jedynie do wysokości 3600 m. W strefie między 3600 m. a 4300 m. udaje się tylko uprawa ziemniaka, ponieważ zaś w tej strefie rozwinęła się kultura plemion Aymara i Keczua, przeto ziemniak może uchodzić za jej żywiciela.

Czwarte zebranie (g. 16—19) poświęcone było zagadnieniom organizacyjnym. Doc. dr Maria Frankowska w referacie pt. *Zagadnienia i potrzeby polskiej amerykanistyki* przedstawia całość problemu. W Polsce istnieją dwa centra tych badań w Krakowie i w Poznaniu. Ośrodek poznański skupiony około zakładu doc. M. Frankowskiej na Uniwersytecie Adama Mickiewicza zajęty jest zarówno badaniami nad kulturą Indian jak i szkoleniem młodej kadry amerykanistów-etnologów. Ośrodek krakowski przeprowadza badania nad językami Indian (T. Milewski), nad kontaktami kultur Ameryki i Azji (T. Marszawski) i nad kulturą materialną kręgu andyjskiego (A. Kowalska-Lewicka). Po wyczerpującej dyskusji ustalono, że następne seminarium amerykańskie odbędzie się w Poznaniu w r. 1964.

Na zebraniach naukowych frekwencja wynosiła stale ponad 40 osób, na zebraniu organizacyjnym ponad 20 osób. Po każdym referacie rozwijała się ożywiona dyskusja.

Tadeusz Milewski